



ЖИТОМИРСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ



СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань	14 «Електрична інженерія»	
Спеціальність	141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Викладач	Малихін Юрій Володимирович	
	Посада	Викладач суспільних дисциплін
	Науковий ступінь	
	Вчене звання	
	Контактний Тел.:	(0412) 26-24-06
	E-mail	malyhyn@ukr.net
	Робоче місце	Аудиторія 419
Статус дисципліни	Нормативна дисципліна загальної підготовки, ОК4	
Час та місце проведення	- на базі повної загальної середньої освіти: 4 семестр, відповідно до розкладу - на базі ОПС Фаховий молодший бакалавр: 1 семестр, відповідно до розкладу	
Кількість кредитів	5 кредитів (150 год.)	
Форма контролю	Екзамен	
Сторінка дисципліни в Moodle	Житомирський агротехнічний фаховий коледж – Освітній портал https://learn.zhatk.zt.ua	

Пререквізити навчальної дисципліни: Вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях студентів із дисциплін циклу загальної підготовки.

Постреквізити навчальної дисципліни «Філософія» предметно інтегрується з дисциплінами, які забезпечують подальшу загальну й професійну підготовку.

Характеристика дисципліни:

Мета навчальної дисципліни: надання знань з філософії як вищого теоретичного рівня світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики

буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії, світоглядно-методологічна підготовка студентів, формування їх філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня підготовки спеціалістів та актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

Завданням є: вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до цього світу; вивчення комплексу принципів пізнання як загального методу пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати основні поняття та теорії світової історії філософії; основні етапи розвитку світової філософії та її органічної складової – української філософії; найбільш важливі персоналії філософії, зміст основних першоджерел філософії; філософські методи та їх використання; тренди сучасної філософської думки.

вміти читати та аналізувати філософську літературу; орієнтуватись в основних філософських течіях, аналізувати факти та явища, що відбуваються в суспільстві, самостійно орієнтувати свою світоглядну позицію, вести діалог, полеміку чи дискусію з приводу загальних засад життєдіяльності людини; аналізувати свою професійну діяльність та її результати в широкому контексті філософського бачення світу.

Навчальна дисципліна направлена на досягнення компетентностей Освітньо-професійної програми:

- КЗ 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- КЗ 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- КЗ 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- КЗ 6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- КЗ 7. Здатність працювати в команді.
- КЗ 8. Здатність працювати автономно.
- КЗ 9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- КЗ 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і

технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Навчальна дисципліна направлена на забезпечення результатів навчання:

РН 10. Знаходити необхідну інформацію в науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах інформації, оцінювати її релевантність та достовірність.

РН 14. Розуміти принципи європейської демократії та поваги до прав громадян, враховувати їх при прийнятті рішень.

РН 15. Розуміти та демонструвати добру професійну, соціальну та емоційну поведінку, дотримуватись здорового способу життя.

РН 18. Вміти самостійно вчитися, опанувати нові знання і вдосконалювати навички роботи з сучасним обладнанням, вимірювальною технікою та прикладним програмним забезпеченням.

План вивчення навчальної дисципліни

Обсяг дисципліни:

денна форма навчання	заочна форма навчання
Лекції	
34 год.	8 год.
Практичні, семінарські	
14 год.	6 год.
Лабораторні	
-	-
Самостійна робота	
102 год.	136 год.
Вид підсумкового контролю	
екзамен	екзамен

Тематичний план вивчення навчальної дисципліни

Назви модулів, змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усього	у тому числі					усього					
л		п	л б	ін д	ср	л		п	л б	і н д	ср	
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. СУТНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ ТА ЇЇ РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ Поняття «філософія». Місце філософії в самопізнанні людини. Основні джерела філософії: міфологія, релігія. Світогляд як духовно практичне засвоєння світу. Структура світогляду. Типи	6	2				4						

світогляду. Світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння. Світобачення та його принципи: монізм, плюралізм, скептицизм, догматизм. Раціоналізм, сенсуалізм. Предмет і функції філософії. Філософія в системі культури. Філософія та загальнолюдські цінності. Гуманістичний зміст філософії. Цивілізаційне, національне та індивідуально-особистісне в філософії.											
Тема 2. ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ Історія філософії як сходження до вершин людського самопізнання. Стародавня філософія як зародок і колиска всіх наступних типів філософії. Людина – змістовне ядро всіх проблем стародавньої філософії. Проблема позбавлення людини від страждань у філософії Стародавньої Індії. Проблеми філософії Стародавнього Китаю. Антична філософія: особливості розвитку, морально-етична спрямованість.	10	2	2			6					
Тема 3. ФІЛОСОФІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ Загальна характеристика доби середньовіччя. Зміни у світогляді під час переходу від античності до середньовіччя. Роль християнства у формуванні середньовічної філософії. Основні проблеми та досягнення доби середньовіччя в Європі та Візантії. Філософія Відродження: гуманістичний характер; науково-природничі погляди; соціально-політичні ідеї; етика Ренесансу. Проблема людської особистості.	8	2				6					
Тема 4. ФІЛОСОФІЯ НОВОГО ЧАСУ Якісно нова спрямованість філософії в епоху ранніх буржуазних революцій в Європі. Пошуки продуктивного методу пізнання: сенсуалізм, раціоналізм. Новий філософський ідеал у філософії просвітництва. Проблема свободи людини та шляхи її соціального визволення. Класична німецька філософія. Моральний смисл обмеження людського розуму і розширення меж віри. Особливості та досягнення класичної німецької філософії.	8	2				6					
Тема 5. ФІЛОСОФІЯ ХІХ – ХХ СТОЛІТЬ Перегляд класичної моделі світорозуміння у філософії ХІХ – ХХ століть. Програми радикального оновлення філософії – філософія Маркса і Енгельса, позитивізм, філософія життя. Некласична філософія ХХ століття: основні напрямки та їх особливості. Критика цінностей західних техногенних цивілізацій, відмова від проєктів тотального перевлаштування світу, сцієнтизм та анти сцієнтизм, проблеми ірраціонального та несвідомого, екзистенціальна	12	2	2			8					

філософія. Проблеми знання та мови у філософії.														
Тема 6. УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФІЯ Джерела української філософської думки. Основні особливості типу української філософської парадигми. Міфоепічний світогляд як джерело української філософії. «Велесова книга». Становлення християнського світогляду на Русі. Філософська думка Києво-Руської держави (X – XII ст.). Формування українського неоплатонізму (агіографія, ісихізм, ареопагітизм). Братські школи. Острозький культурно-освітній центр. Г.Смотрицький. І.Вишенський. Х.Філалет. Києво-Могилянський колегіум (1632 – 1701). Києво-Могилянська Академія (1701 – 1818). І.Гізель. Г.Кониський. Ф.Прокопович. Г.Щербацький. Українське Просвітництво. Г.Сковорода – родоначальник української класичної філософії (онтологія, гносеологія, етика). Філософська культура українського бароко. Академічна філософія XIX століття. Київська релігійно-філософська школа. «Філософія серця» П.Юркевича. Філософські погляди українських письменників та громадських діячів. Т.Шевченко. М.Драгоманов. І.Франко. Л.Українка. М.Грушевський. В.Винниченко. Філософія української діаспори (Д.Чижевський, В.Липинський). Д.Донцов. Українське філософське відродження 60-х рр. XX століття. П.Копнін. В.Шинкарук.	14	2	2			10								
Тема 7. ФІЛОСОФСЬКЕ ВЧЕННЯ ПРО БУТТЯ Поняття «онтологія», «буття». Фундаментальне значення проблеми буття в філософії. Основні виміри буття (буття речей, природи, людини, духовного і соціального). Світ як всеохоплююча реальність. Єдність природи, суспільства і людини, матеріального буття і людського духу. Практичні витоки людського поділу реальності на об'єктивну та суб'єктивну. Реальність буття та небуття. Єдність матерії, руху, простору, часу. Людська діяльність як особливий спосіб саморуху об'єктивної і суб'єктивної реальності.	8	2				6								
Тема 8. СВІДОМІСТЬ Свідомість людини як діалектичне співвідношення об'єктивної та суб'єктивної реальності, як духовний спосіб орієнтації людини в реальності буття, що розвивається. Проблематика походження, розвитку і сутності свідомості. Свідомість і мова. Структура та функції свідомості. Свідомість та самосвідомість, свідоме, підсвідоме, несвідоме. Загадкові явища людської свідомості та психіки. Практичні витоки людського поділу реальності на об'єктивну та суб'єктивну. Реальність буття та небуття. Єдність	10	2	2			6								

матерії, руху, простору, часу. Людська діяльність як особливий спосіб саморуху об'єктивної і суб'єктивної реальності. Суспільна свідомість. Форми суспільної свідомості: політична, правова, моральна, естетична, релігійна, філософська та ін. Проблема вибору свободи і відповідальність.														
Тема 9. ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКОГО ВЧЕННЯ ПРО РОЗВИТОК Діалектика як вчення про розвиток і універсальні зв'язки. Загальні ознаки і людський критерій розвитку. Принципи діалектики. Категорії діалектики. Закони діалектики, їх методологічне та світоглядне значення. Антиподи діалектики: софістики, метафізика. Діалектика та її витoki (антична, містико-екзистенційна, гегелівська, марксистська). Класичні «теорії» діалектики, інваріанти їхньої будови. Уявлення про діалектичний метод. Закони і категорії діалектики.	6	2				4								
Тема 10. ФІЛОСОФІЯ ПІЗНАННЯ Поняття «гносеологія». Знання та пізнання. Об'єкт і суб'єкт пізнання. Проблема пізнання у філософії. Поняття Рівні та форми пізнання. Об'єкт і суб'єкт пізнання. Чуттєве і раціональне пізнання. Опосередковане та безпосереднє пізнання. Логіка, інтуїція у пізнанні. Проблема істини. Практика як критерії істини. Практика як спосіб ставлення і відношення людини до світу і до самої себе. Види практики. Знання і мудрість. Методологія. Метод як усвідомлений спосіб пізнавальної діяльності. Методологічний арсенал науки. Емпіричне та теоретичне пізнання.	10	2	2			6								
Тема 11. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ Філософія науки. Наука як пізнавальна діяльність. Динаміка наукового знання: класична наука – некласична наука – постнекласична наука. Зміна наукових парадигм. Револуції в науці. Етика науки. Онтологічні проблеми науки: сучасна картина світу. Філософія техніки. Техніка як фактор розвитку сучасної цивілізації. Техніка і природа. Філософія комп'ютерної революції. Етичні проблеми комп'ютеризації. Нове інформаційне середовище і проблеми людських комунікацій. Зміна основоположних світоглядних засад функціонування суспільства.	8	2				6								
Тема 12. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА Філософія права: поняття і предмет. Сутність права. Право і закон. Людина і право. Правова держава. Громадянське суспільство	6	2				4								
Тема 13. ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ СУСПІЛЬСТВА Поняття суспільства у філософії. Основні підходи до розуміння суспільства. Суспільство як	10	2				8								

самоорганізована і саморозвинена система. Роль географічного природного середовища у житті суспільства. Демографічні чинники суспільного розвитку. Матеріальні основи розвитку суспільства. Політична система суспільства. Громадське суспільство. Сутність духовного життя суспільства, поняття «культура». Історичні типи суспільства. Поняття «суспільно-економічна формація» і «цивілізація». Рушійні сили та суб'єкти історичного процесу										
Тема 14. ФІЛОСОФСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ЛЮДИНИ Філософська концепція людини – основа наук про людину. Сутність людини. Праця і мова – фактори становлення й розвитку людини. Проблема людини в історії філософії. Філософський зміст понять «індивід», «індивідуальність», «особистість». Типологія особистості. Проблема відчуження людини та шляхи її подолання. Діалектика взаємодії людини і суспільства. Самореалізація особи. Роль особистості в історії. Сенс життя та його самоцінність. Проблема людського щастя.	12	2	2		8					
Тема 15. ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ Поняття «культура» в історії філософії. Діяльнісний підхід до культури. Людиновимірна сутність культури. Культура як інтегративна якість людської життєдіяльності. Діалоговий характер культури. Загальнозначущість і елітарність культури. Проблема критеріїв культурного процесу. Типологія культур. Висока, народна, масова, елітарна культура. Субкультура. Маргінальна культура. Культура як ціннісне ставлення людини до світу. Поняття «цивілізація» та його інтерпретації. Співвідношення понять «культура» і «цивілізація». Цивілізація як соціальне буття культури. Культура і цивілізація сучасного світу. Поняття традиційного і техногенного суспільства. Кризові явища в сучасній культурі. Перспективи розвитку сучасної цивілізації.	8	2			6					
Тема 16. ТЕОРІЯ ЦІННОСТЕЙ (АКСІОЛОГІЯ) Поняття «аксіологія». Місце аксіології в системі культури. Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей. Структура цінностей. Цінність як ядро духовного світу людини. Проблема суб'єктивного вибору. Цінність як регулятор поведінки людини. Цінність і ціль. Ціннісні орієнтації. Вищі духовні цінності і життєвий сенс. Глобальні проблеми: екологічний і моральний імперативи виживання людства.	6	2			4					
Тема 17. ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ Поняття і проблемна сфера філософії релігії. Поняття феномену релігії. Філософські концепції	8	2	2		4					

природи релігії. Основні елементи та структура релігії. Буття Бога у філософській інтерпретації														
Всього	150	34	14			102								

КАТАЛОГ РЕСУРСІВ :

Рекомендована література основна:

1. Бойко О. Філософія: курс лекцій: у 2-х ч. Суми, 2010. Ч. 1. Історія світової та української філософії. 187 с.
2. Бойко О. Філософія: курс лекцій: у 2-х ч. Суми, 2010. – Ч. 2. Філософські системи. 179 с.
3. Воронюк О. Філософія. Київ: Медицина, 2018. 216 с.
4. Губерський Л. Філософія. Київ: Фоліо, 2017. 621 с.
5. Данильян О., Дзьобань О. Філософія: підручник. Харків: Право, 2023. 424 с.
6. Петрушенко В. Філософія: Навчальний посібник. Львів: Магнолія плюс, 2006. 243 с.
7. Причепій Є., Черній А., Чекаль Л. Філософія: Підручник. Київ: Академвидав, 2010. 592 с.
8. Філософія / Бичко І., Табачковський В, Бичко А., Ярошовець В. Ктїв : Центр навчальної літератури, 2019. 648 с.

Додаткова література:

1. Ворбертон Н. Коротка історія філософії. Київ: Наш Формат, 2023. 224 с.
2. Губерський Л. Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. Київ: Знання, 2009. 621 с.
3. Гордер Ю. Нині світ у наших руках: філософія життя. Львів: Літопис, 2023. 120 с.
4. Данильян О., Дзьобань О. Філософія: посібник для підготовки до іспиту. Харків: Право, 2019. 136 с.
5. Козловський В. Кантова антропологія. Джерела. Констеляції. Моделі. Київ: Дух і Літера, 2023. 728 с.
6. Комаха Л. Логічні засади аргументації у філософському знанні: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 360 с.
7. Кузьменко Т. Соціологія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 320 с.
9. Огнев'юк В., Утюж І. Філософія. Історія філософії: Підручник. – Київ: Грамота, 2010. 256 с.
10. Сандюк Л. Основи філософії: навчальний посібник. Харків: ЦУЛ, 2019. 412 с.
11. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір / ред. Шульга М. Київ: Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
12. Теоретики світової соціології: життя та творчий спадок (Путівник портретною галереєю Інституту соціології НАН України) / ред. Ворона В. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 301 с.

- 13.Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником. Київ: КНТ, 2016. 396 с.
- 14.Хамітов Н. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. Київ: КНТ, 2018, 394 с.

Інформаційні ресурси

Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо) бібліотеки ЖАТФК, Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, (0412) 37-84-33), Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>, Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3 +380 (44) 525-81-04). Інтернет-сайти (1.Філософія та релігієзнавство // Портал. URL: <https://tureligious.com.ua/> 2.Інститут філософії імені Г.С.Сковороди. URL: <https://www.filosof.com.ua/index.htm> 3.Вісник Харківського Національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»). URL: <https://periodicals.karazin.ua/philosophy>)

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ

Оцінювання знань, вмінь і навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, самостійну роботу. Перевірку і оцінювання знань студентів проводять в наступних формах:

- оцінювання виконання і захист творчих проектів;
- складання проміжного контролю знань за темами;
- Складання екзамену.

Для кожної теми передбачено певну форму поточного контролю.

Максимальна оцінка навчальної дисципліни — 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти (максимально можлива сума)

Поточний контроль та самостійна робота																	Максимально можлива сума	Підсумковий контроль (екзамен)
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	85	15
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми для вивчення.

Політика курсу

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу обов'язковість відвідування занять, активну участь в обговоренні питань, попередню підготовку до лекцій і семінарських занять. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача.